

Conciones R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu

Habitae per Adventum Coram Christianissimo Rege Ludovico XIV.

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1716

VD18 80038840

In Dominica Secunda Adventus Concio. De Scandalo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68973](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-68973)

IN
DOMINICA
SECUNDA
ADVENTUS
CONCIO.

De Scandalo.

Respondens Jesus ait illis: euntes renun-
tiate Joanni quæ audistis & vidistis. Cæci-
vident; claudi ambulant; surdi audiunt;
mortui resurgunt, & beatus qui non
suerit scandalizatus in me. *Matthæ. 11.*

REX CHRISTIANISSIME,

GAM insignibus miraculis e-
ditis à Christo, sperare is-
poterat, & meritò quidem
sperare; fore ut Evangelium
suum non solum hominibus offensioni
non esset, verum etiam ut ejusdem sanctis-
simæ

simā dogmata ultro amplecti, moribúsque suis exprimere, pro se quisque gloriæ duceret. Tot surdis reclusæ aures, tot mutis solutum linguæ vinculum, tot cæcorum oculis tenebræ depulsæ, tot claudis firmati ad gressum artus, tot mortui reycati ad vitam, infinitaque alia prodigia, quæ tam apertè vim ac potestatem latentis in Christo Numinis declarabant, debuissent profectò debitum ad honorem, imò ad cultum ipsum divinum mortales omnes excitare. *Verum, ô altitudo sapientiae & scientie Dei!* tot eximia & præclata facinora non prohibent, quin offensionis & scandali causas innumeras mundus arripiat à Christo Seryatore, tamque latè mali labes peryasit, beatum ut ipse pronuntiet, qui sibi ab eo cayere potuerit.

Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me. *Matth. 10.*

Et verò qua ex parte Christus in profani hujus & impii mundi contemptum, & odium non incurrit? Unde offensionis scandalique est ansa non sumpta? Ab illo ipso, ab ejus doctrinâ, à lege, à cruciatus à necis ignominiâ; adeò ut Apostolus cùm sermonem haberet de Crucis mysterio, non jam mysterium, sed Crucis scandalum appellaret. *Ergo evacuatum est scandalum Crucis.* Ita ille in suâ ad Galatas epistola. Quibus ex verbis intelligebant illi, crucem, quæ prædestinatis fu-

F 3

tura

Lide. 2.

Adu. 21.

tura erat redemptionis mysterium, reprobis in signum cui contradicatur, positam esse; & eum ipsum Deum, qui, ut homines aeterno ab interitu vindicaret, homo factus esset, summæ illis offensionis causam fore. Is cum erat Apostolorum sensus, is sermo, sed quod DEI singulare beneficium est, scandalum istud jam videmus proflus amotum. Debellavit nequiorum hunc mundum vicitque Christus; admissa est ejusdem doctrina; Evangelica lex una eminet florentque, Crux, ut ait Augustinus, in principum ac Regum fronte sublimis apparet. Sed enim in veteris hujus scandali, cuius causa innocens Christus extitit, aliud successit, cuius Autores sumus; aliud, inquam, non funestum minus, ac fortasse magis damnandum scandalum. Non jam Christus scandalo nobis est, sed nos Christo. Non jam offendit ille nos, sed nos illum, cum proximo causas damus offensionis atque scandali; quod sensu Paulus dum Ecclesiam insectatur ac vexat, Christum ipsum insectari dicitur atque vexare. *Saute, Saute quid me persequeris?* Nonne eandem in nos querelam merito accommoder dicatque Christus; quid me pravo offendis flagitiorum tuorum exemplo, dum famulos meos ita offendis, & mystici corporis mei membra? De eo scandalo, quod proximo solet offer-

ri verba apud vos hodie sum facturus ,
Christiani Auditores , si prius tamen Dei-
paræ Virginis interventu , diuinam opem
imploravero. *Ava Maria.*

AD rem propositam statim accedo ,
Christique sententiæ , in quâ vertitur
Evangelicæ lectionis doctrina , quæ ad
mores informandos pertinet , insistens ,
cùm beatum illum Christus significet , qui
causam ab ipso non sumpserit offensionis
& scandali , contrâ viam ego diversam ini-
turus , infelicem eum pronuntio . , qui
Christo offensionis & scandali causam præ-
bet quoties eandem præbet proximo. En-
gravissimum doctrinæ Christianæ caput , de
quo mihi est hodie apud vos agendum.
Peccati genus quod detestatur ; quod to-
ties tamque graviter reprehendit in sacris
literis , & peccatori tam acri DEUS expro-
brat oratione. *Adversus filium matris tuae Psal. 40.*
ponebas scandalum. Ac si dicat , struebas
fratri tuo ruinæ periculum , nec te mag-
noperè solicitabat angebátque dolor , quem
ex fraterno casu captura erat communis
parens Ecclesia. Peccati genus , quo mor-
tales , ut ait Tertullianus , erudiuntur ad vi-
tia , quemadmodum bono exemplo ad vir-
tutes. *Scandalum exemplum rei mala edifi-
cans ad delictum.*

Igitur quod, & quam grave sit noxa genitus scandalum, huic concioni propositum est ut ostendat; ut odium, quod dignum illud est injiciat, ut demonstret, quam metuendum quam diligenter & cautè vietandum malum. Quod ut perficiam, infelicem eum esse assero, qui offensionis & scandali causas alijs præbet; hoc primum, Bis infelicem, qui offensionis & scandali causas alijs præbet, cùm peculiaris quædam ratio postulat, lumen ut alijs præferat ad virtutem. Hoc alterum erit concionis nostræ caput. Infelix quisquis offensionis & scandali causam alijs præbet; en peccati genus quod per se spectatum, ad omnes pertinet hominum conditiones. Bis infelix quisquis offensionis & scandali causam alijs præbet; cùm peculiaris quædam ratio postulat lumen ut alijs præferat ad virtutem. En hujus peccati species, quæ quamquam in certis hæreat hominum conditionibus, nimium tamen latè, ut videbitur, patet. Infelix quicunque tandem ille sit, qui offensionis & casus occasionem alijs offert: satis hoc erit ad æternam damnationem, quod Christianus is fuerit. Sed longè infelior, qui offensionis & casus occasionem alijs offert, cùm præter Christianam fidem quam profitetur, alio nomine ac titulo peculiari debet illis virtutis exempla. Afferam priore lo-

co regulas et axiomata quædam generalia circa scandalum, quæ nemini non utilia esse possint: cum ex conditionis cuiusque diversitate rationes quasdam & causas eruam, easque efficaces, ad studium super eam, vigilantiæque vestram excitandam. Utrumque complectitur id omne quod mihi tractandum sumpsi. Ad rem ipsam aggredior.

Necesse est ut veniant Scandala. Hoc PARS I.
Christi pronuntiatum est, unumque Matth. 18,
ex abditis illis mysterijs, in quibus magis Rom. 14,
incomprehensibilia DEI judicia videantur.
Unde enim repeti potest hæc necessitas?
Haud aliâ ex re, quam ex hominum per-
versitate ac malitia, quam DEUS, cum li-
bet, in gloriam suam vertit; sed cuius cur-
sum & impetum non semper retardare ac
sistere libet insolitâ viâ & ratione, ac pro
potestate suâ summâ. Cum tanta sit ho-
minum improbitas, & ex occultis providen-
tiæ suæ rationibus, in eam, quam videmus,
morum corruptelâ mersos DEUS eos re-
linquat, nolitque ad eam amputandam
adhibere miracula, necesse est utique scan-
dala consequi. Sed quanta sit cunque scan-
dali necessitas *ut homini illi*, cuius culpâ
fit ut illud obveniat. Atque hoc illud est
anathema, quo Christus ejus generis pec-
catores percellit. *Verumtamen ut homini Matth. 18,*
illi

illi per quem scandalum venit. Anathema quod Evangelici præcones, inquit Chrysostomus, nunquam possint auditoribus suis satis ad metum inculcare. Adeste igitur animis, & mementote nullum fortasse gravius esse fidei nostræ caput, nullum, de quo nos edoceri magis oporteat, *Væ homini illi.* Vx illi à quo scandalum proficiuntur, Quid ita? quoniam est eorum omnium homicida, quibus offensionis causas assert atque scandali. Quoniam reus est scelerum omnium quæ committuntur ab ijs, quibus offensionis causas assert atque scandali. Quæ duæ rationes sunt Chrysostomi, & valere debent ad permovendos homines in peccato maximè obfirmatos, si modò ulla superest in ijs fidei scintilla. Fac DEUS optime, maxime, verba ut mea novam hodiernâ die vim & potestatem habeant. Vos verò, Auditores Christiani, quām attentissimâ mente quæ sum dicturus accipite; nec perire vobis finite quicquam ex ijs quæ mihi DEUS vestram ad utilitatem suppeditabit.

Quisquis scandali est autor, ex omnibus fidei Christianæ principijs, fit animarum, quibus est scandalo, homicida. Peccatum horrendum, immane, diabolicum. Peccatum spiritui sancto & ex naturâ suâ Christi redemptioni contrarium. Peccatum, de quo peculiaris DEO ratio reddenda.

da. Sed quod attentione vestra dignius est, peccatum eò gravius quò magis per vulgatum, & frequentius admittitur ab iis, qui de eo admittendo ne cogitant quidem. Peccatum quod sàpe rebus adhærescit per se levissimis, quæ religioni non habentur, sed si exigantur ad divinam legem, ut ansam præbent scandalo, ita summam habent malitiam adjunctam. Percipite, quæfo, diligenter hæc singula, Christiani Auditores, & videte num in aliquo rigidæ veritatis lineas transeam.

Dixi peccatum esse horrendum; quid enim horrendum magis, quam adimere vitam animæ, quæ ut justa est & innocens, ita accepta DEO est atque pretiosa? vitam, inquam, spiritalem ac divinam adimere ipsi, & cœlestis hæreditatis jure deturare. En tamen peccatum quo vos obstringitis, Auditores, quoties offensionis proximo scandalique causam afferatis. Sit ille mortalium vilissimus, cui vestræ ratio casûs est & spiritualis exitii causa, seu cum ipsum inducitis ad malum, seu cum inficatis opinionum vestrarum pravitate, seu cum exempli vestri vi contagiosâ pertrahitis; sit, inquam, ille vilissimus & abjectissimus mortalium, estis nihilominus in culpâ; atq[ue]ste hoc aperte Christus significat his verbis, quorum sensus tam latè patet. *Qui autem scandalizaverit*

Matth. 15.

uerit unum de pusillis istis qui in me credunt. Animadverte, inquit Chrysostomus, Christum non dicere; qui scandalizaverit unum e dynastis & principibus terrenis; & hoc aliud est inter principes Christianos magis damnandum ac deplorandum malum. Quid eo tamen magis vulgare? quot enim semper extitere & etiamnum existunt pestiferi id genus homines, quos credas occulto Dei iudicio principes viros eò tantum frequentare & cum illis esse in gratiâ, ut eos, aut perversis, quæ dant, quasi pro jure suo, consiliis, aut detestandis opinionibus, quas eorum mentibus inserunt, corrumpant. Ut ut est, non restringitur ad principes ac dynastas Christi sententia. *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis.* Quibus verbis errorem illum, vestrum fortasse, confutat, abjectam personæ conditionem ac fortunam excusare vos, & aliquam dare auctoritatem peccandi. Ignobilis quidem est & contemptus, si vis, homunculus, quem pervertis; vile is est, mundi iudicio, caput, qui sedæ tuæ libidini servit; atenim anima illa, mundi iudicio, vilis, infiniti est apud DEUM pretii. Hinc idem ille, qui eam creavit, qui redemit, qui valorem ipsius apprimè novit & dignitatem, diserte significat, quoties ei scandulum offens, satius esse si non illa solùm, sed

sed & tu ipse imum in pelagus demergate.
Expedit ei ut demergatur in profundum
maris.

ibid.

Addidi ; peccatum esse diabolicum :
 Nam ex Joannis Evangelio , ut Chrysostomus annotat , dæmoni propriè compedit , ab ipsis mundi incunabulis homicidam suissè : *Ille homicida erat ab initio.* Atque *Joan. 2.*
 id nomen ideo tantum obtinet ; inquit idem Chrysostomus ; quoniam ab ipso mundi exordio fecit ut animæ perirent ; quoties videlicet detcepit illas ; quoties in laqueos quos terenderat , pellexit ; quoties vicit tentationum illis illecebris ; quoties ad conversionem , omnem interclusit aditum . Quid autem aliud agere dixerò ? quid inoliri hominem vitiosum & perditum , cui immundus spiritus dominatur ; cum insatiate cupiditatem æstu abreptus , prædam ut ita loquar , libidini sua unde unde vestigat ? quid agere , inquam , aliud , qua in re flagitiosam vitam occupare dixerò . Fatales animis dolos nectere ; deiicere spe Regni cœlestis ; hoc est , nativâ fragilis sexus imbecillitate abuti ; ipsius partim simplicitatem , partim imprudentiam , partim etiam vanitatem circumvenire ; pudicitiae primùm , dein religioni labem inferre ; justos timores animo depellere : saniora desideria comprimere ; firmare in virtute postquam ad illud impuleris subornando ;

do; avertere à rectâ salutis semitâ, cuin, cœlesti gratiâ excitante, resipiscere incipit, & ad meliorem optat se frugem recipere; nonne hæc sunt propudiosâ totidem tenebrarum opera, in quibus turpissimam setatem exigis, impuræ libidinis auceps inverecunde? ergo dæmonis personam ac partes sustines, & eò periculosius sustines, quod humana specie & formâ dæmonem cùm celes, & soleant illi, quibus es scandalo, sensus, ut tu duces sequi, nec minus carni obsequiantur, nequitiaæ tuæ telis magis propositi, insanabiles in animis plagas accipiunt. Fuit ab initio Dæmon per se ipsum homicida, est nunc per te. Tu illius administer: tu arma illi suppeditas; tu consilia ejus omnia promoves: tu ejus loco tentatorem, aut potius, ut in eadem metaphorâ semper consistani, animarum carnificem agis, infelices illas victimas dum tuæ libidini non dubitas veluti inactare. *Ille homicida erat ab initio.*

Dixi peccatum hoc Spiritui sancto adversari: quia nimis directò charitati repugnat, & est Spiritus sanctus charitas ipsa. Neque hoc satî est. Addo charitati quam gravissimum inferte vulnus, & quoad virtutem hanc tam necessariam, cuius Spiritus sanctus fons est atque principium, hominem, hoc admisso peccato, immunitæ, ut ita loquar, majestatis reum esse;

Nam,

Nam, ut Chrysostomus ratiocinatur, si
furtum, per quod proximo fragile bonum
eripitur; si calumnia, per quam vana il-
lius laeditur existimatio; si clandestina ac-
cusatio, per quam gratia, qua florebat,
idem excidit, atque adeo quod unum ipsi
metuendum erat, incerto fortunæ gradu
est dejectus; si hæc, inquam, omnia ex
Christianæ fidei legibus, totidem sunt gra-
vissima peccata contra charitatem proxi-
mo debitam; quid de scandalo dicendum,
quod ad æternam ipsius animæ perniciem
tendit? nusquam, ajebat Joannes Evangelis-
ta, nusquam tale ac tantum malum potest
in eo inesse, qui fratrem diligit. *Qui di- 1. Joan. a.*
ligit fratrem suum, scandalum in eo non est.
Et verò valde ardenti in fratrem charitate
esse te præditum non oportet, ut caveas
ne scandalio oblato, damnum ipsi inferas
infinitum. In fortunas, corpùsque ipsius
odium exeras tuum, ait DEUS ad satanam,
cùm permittit ut Jobi fidem periclitetur ac
probet; at videlicet ejusdem vitæ sedulò
parcas. *Verumtamen animam illius serva.* *Job. a.*
Cavebat tantum Dominus his verbis, ne
viro sanctissimo vita hæc mortalis eripere-
tur. An non jure potiori scandali autorem
ita compellare liceat? si qua in re, præter
voluntatem, tibi displicuit frater: si in
odium tuum incurrit: Si certum est ulcisi-
æ injuriam ac persequi: alia quævis in
eum

eum mala potius congere, quām ut spiritalem ei vitam adimas & immortalem. Fac, si lubet, assiduo is in lu^{ctu} & squalo-
re versetur: nullam non molestiam exhibe: nunquam illi per te quieto esse liceat:
aperitum & intetnecintum cum eo bellum
gere, modò conscientiæ, modò animæ
parcas, modò ad æternam felicitatem
aditum ipsi non intercludas. *Verumta-
men animam illius serva.* Igitur consequens
est, eum qui non magnopere laborat ne
fratri causam præbeat offensionis atque
scandali, fratrem non diligere, nec fra-
tris solum, sed & charitatis ipsius extin-
ctorum esse. *Qui odiat fratrem suum homi-
cida est.* Quot verò repetitio est ita com-
paratos ita factos; hoc est, vitæ solitio-
ris & effrænatæ libidinis homines: qui
fraternam salutem pontunt in minimis: qui
non modò animæ jacturæ non moventur;
sed & eam ultro juvate videti volunt; qui
in eam de industria, & quæstâ occasione;
incumbunt, & , cùm res successit ex sen-
tentiâ, quasi de partâ victoriâ gloriantur.
An homini potest ab homine nex crudelior
afferti? simplicius loquamur: estne pec-
catum in Spiritum sanctum & ejus gratiam
magis injuriosum?

Nec minus est ex naturâ suâ Christi re-
demptioni inimicum & contrarium scan-
dalum. Etenim cùm Christus, qui *Fi-
lius*

Hiis hominēs & dicitur & est, ut generis *Matt. 18.*
 humani redemptor, venerit ad querēndum *Joan. 14.*
 & salvandū quod perierat, perditionis &
 iniquitatis filius, qui ex Tertulliano, non
 alius est, quād scāndali autor, consilio
 planē diverso; nihil habet prius quād ut
 sempiternū ad exitū trudat, ac per- *Rom. 14.*
 dat quod est infinito Christi sanguinis pre-
 tio redemptum; in eoque potissimum A-
 postoli scāndali gravitatem constituit.
 Hinc illa tam veheſtens ejus admonitio,
 qua certam quandam consuetudinem,
 quam Corinthii retinebant plus satis ob-
 stinatē; licet nonnulli e fratribus in fide mi-
 nus obſfirmatis, eā offendentur, etiam atq;
 etiam rogar ut intermittent; sunt, fratres,
 ajebat ille, sunt inter vos *infirmi*, & est his *1. Cor. 3.*
 offendiculo istuc ipsum quod vobis per-
 inittis. Atenim scitis, *infirmos* illos
 fratres; quos offenditis, homines esse,
 eosque Christi Domini morte redemptos?
 scitis; in eorum saltem Personā, quos
 exemplō vistro certum ad intēritum trahi-
 tis, mēritum omne & passionis Christi
 fructum prorsus irſitum reddi? ergo fruſtra
 pro iis erit Christi Domini sanguis effuſus?
 ergo frater adhuc infirmus peribit,
 æternis ignibus addicetur, quia tibi pla-
 citum non erit ipsius infirmitati consilere,
 eaque facere ejusdem causā, quæ charitas
 jubeat ac prudentia Christiana. Ergo il-

R. P. Bourd. Adv.

G

lum

1. Cor. 18.

lum quasi per vim Christo eripies è manus
bus cuius salus acerbissimè nece ipsi ac san-
guine omni stetit. *Et peribit infirmus in
tua scientiâ frater, propter quem Christus
mortuus est.* Ita Apostolus, atque hæc
ratio vincebat. Divinæ gloriæ studiū,
quo Corinthii flagrabant, eos impellebat
ad vim sibi inferendam, & cavendum, ne
crimini daretur, quod æternæ eorum
damnationi, pro quibus Christus est mor-
tuus, dum allaborarent, crucis ipsius fie-
rent inimici. *Propter quem Christus mor-
tuus est.* Hac ratione adducti, rerum il-
larum, quas aliunde sibi permissas crede-
rent, usum libenter omittebant. Quàm
meritò, & quasi pro meo jure possem nunc,
Christianî Auditores, vobis exprobrare,
non dico ejusmodi licentiam, sed multò
periculosorem, & multò magis culpan-
dam? quoties enim vobis accommodare
debuistis verba illa, *& peribit infirmus in
tua scientiâ frater, propter quem Christus
mortuus est?* quoties liberiore petulantia,
quam comprimere facile èrat, infirmam
proximi conscientiam offendistis, ani-
mam ejus contrucidastis, pro qua Christus
sanguinem suum profudit? ac si ve-
rum est quod Joannes pronunciavit, ut
est re ipsa, complures jam Antichristos
existere: *Et tunc Antichristi multi facti sunt.*
Quoniam videlicet redundat Ecclesia no-
mīne

ibid.

1. Ioan. 2.

maine Christiano prorsus indignis; qui exempli contagione subvertunt opus Christi; qui sanguinis ipsius pretium fraudant suo fructu; in quot ex iis, apud quos verba facio, vox illa convenit, etiam propriè. *Et nunc antichristi multi facti sunt?* quot inter Christianos antichristi, eò metuendi magis, quò minus aperti sunt, ac minus cogniti? hinc sequitur peccatum illud in die judicii multò severiores ad calculos vocandū. Nulla enim gravior mihi videtur Dei in sacris litteris comminatio, quām cum significat, non de nostris solum, sed etiam de proximi factis rationem à nobis repetendam. *San-* *Ezech. 8.* *guinem autem de manu requiram.* Sed num alienas noxas præstare meum est, ait Caïnus, fraternam ut cædem apud DEum excuset? num me fratris custodem ac tutorem constituisti? *Num custos fratris mei Gen. 4.* *sum ego?* Sic loqui solent tot mundanæ disciplinæ sectatores. An aliena salus mihi commissa? An ego illius obses atque spohsor? præstabis illam utique, ait DEus per Prophetam; & cùm veniam ut supremus judex, unicuique pro operum ratione mercedem soluturus, & decretoriam latus sententiam, multa crima quorum fons es & origo, pro meo jure, & ex cunctis æquitatis meæ legibus, in te animadvertis. *Te enim sollicitante*

G 2

fra-

frater periit ; tu paruim pudicis sermonibus castissimos ejus mores corrupisti. Tu pestiferis erroribus , & detestandi subtilioris impietatis tuæ pravitate mentem ipsius infecisti ; tu vitæ solutionis illecebrâ atque fascino pectus ejus vitiasti ; tu fecisti ut essent illi in fastidio Christianæ legis officia ; Tu irreligiosis illis tuis jocis ad jugum exutiendum impulisti. Si pravos tuos mores induit , debet hoc consuetudini tuæ ; si cupiditatibus suis habendas permisit , si vitia tua omnia contraxit , fecit hoc tibi placendi studium , & vana illa gloria , quam in tui imitatione ponebat. En quæ tibi olim imputabuntur , & ego quâm acerbissimis suppliciis castigabo. Factus est ille exempli tui contagione nã viter impius ; vixit & mortuus est in impietate suâ. Verum enim vero sanguis ejus multo clariore voce , quâm sanguis Abel vindictam à me ac pœnas reposcet. Quia autem uteris excusatione ; *Ipse impius in iniquitate suâ morietur ; Sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Legitur in Hebraico textu : *Animam autem ejus de manu tua requiram.* Animæ hujus , quam nefariè peremisti catisam ego ipse agam ; sed tuo detimento atque infotunio ; ac quamvis detrusa à me jam erit ad inferos , calamitosam tamen ejus sortem nondum à me alienam ratus , eam in te velut autorem refundam.

Sæ-

Ezech. 8.

Satis hæc sint, Auditores, ad demonstrandum, scandali gravitatem. Ac ne diutius hunc locum urgeam, accipite jam quod ad vigilantiam nostram excitanđam potissimum valeat, & regulæ sit nobis loco, cuius ope tam satale malum caveamus. Ajo igitur peccatum illud s̄æpe admitti etiam à nolentibus. Possūmne sperare & impetrare à vobis, Christiani Auditores, ut in animos vestros descendant, quæ sum dicturus, & ita descendant, ut sibi quisque priyatim eadem aptet & accommodet. Neque enim necesse est ad proximum pravo exemplo offendendum, ut quis damnationem illius sibi proponat, & animum directò intendat ad ipsius lapsum. Solius hoc dæmonis est, qui, ut ait Chrysostomus, scandalo, quia scandalum est, delestatur. Non est, inquam, necesse, ut spiritale fratri⁹ exitium dedita opera moliare. Satis est ut futurum cognoscas: satis est ita vivas: satis est agas quidpiam, unde sit consequens ut ille pereat haud dubiè. At velle non perire illum. Velles utique sed velle non perire hominem, ac simul velle id unde sequitur ut pereat, dux sunt voluntates, inquit Chrysostomus, quæ inter se pugnant, in eoque peccati summa consistit, quod ex geminâ illâ voluntate, alterâ bonâ, malâ alterâ, primâ qua optas ut frater non pereat, est semivoluntas duntaxat, vo-

G 3

lun-

luntas imperfecta, una ex illis, ut vocant, velleiratibus, quarum admodum serax est infernus, at nullo proventu. Contrà verò altera, qua vis id unde consequens est frater ut pereat, est voluntas efficax, voluntas absolute, voluntas consummata, quæ effectum suum obtinet. Sic sc̄emina mundo dedita plusquam oportet, sui, Deique oblita, frequentes viorum congressus & periculosa colloquia nec fugit, nec amputat, sibi metip̄i conscientia nihil se in iis libidinose cogitate: intelligit tamen consuetudine illa voluptarii hominis foyeri cupiditatem; inconcessis desideriis pectus incendi, à recta averti salutis semita; dari locum vesanis ipsius blandimentis; non ignorat, assiduis illis congressibus depravari, quod depravatum nolit. An anima ipsius minus certam pestem importat? nequaquam, Auditores; data offensionis ab eā scandalique occasio, peccatum est, illudque grave. Id quidem cogitat unum in mutuo illo congressu, ut suæ satisfiat vanitati. Atenim impuros ignes, quamquam id non spectet, juvenili in pectore succedit nutritque vanitas illa. Amori utique uon responderet, nisi multa permittendo quæ comitatis regit & urbanitatis nomine, certa fines illos non transgredi. At propositum illud non prohibet.

hibet quin ultra progrediatur, & perdat imprudens quem retinere tanrum velit, & abdicare non sustinet;

Indidem est quod dixi, atque utinam vestra vos experientia sapientiores in eo & cautores jam reddat! indidem est, inquam, quod dixi, illam animarum ja-cturam, ex levissimis hominum opinione, rebus pendere, sed quæ, si aesti-mentur judice Deo, flagitia videantur abomi-nanda. Ex immodesto, verbi causâ, ve-stiūm positu, ex certâ quadam ornatûs luxurie, ex nudato haud satis decenter corpore, ex more quadam & modo se vestiendi, quem hujus seculi deus, hoc est, *immundus spiritus* invenit invexitque: *Matt. 12.* ex parum decorâ ac pudicâ levitate; ex furtivis collocutionibus, quarum solitudo, familiaritas ac dulcedo fortes exarmate solet & sapientes infatuare. Ex solutiori hilaritate, ex affectato studio placendi & festivitatis ostendandæ, hæc omnia si vobis credimus, innoxia sunt. Itane ve-rò, ait Hieronymus, innoxium vocas, quod gravissimas fratri tuo plagas infligit? & quamvis ex opinione illâ vestra, quam DEUS olim luculentè confutabit, innoxia forent hæc omnia per se, cùm tam funestum ex iis malum nascatur, debetisne illa vobis permettere, an ex-horrere? hæcine Pauli mens fuit? hæc-

G 4

cine

cine relicta nobis à tanto doctore virtutis documenta? nunquam, inquietabat ille, nunquam concessum mihi putaverim, quod fratri noxiū fore vel prævidebo, vel sciam. Loquebatur de Idolothytis, quæ cùm ex se nihil haberent impuri, poterant ex Apostolorum sententiâ, cedere in escam fidelium, quorum conscientia recta erat; hoc est, qui nullo pacto propendebant ad idolorum cultum, Deique unius fidem palam atque ex animo profitebantur. Si ex escâ quam sumo, inquit ille, frater offenditur, etsi ejus illius nulla mihi alia vetitus sit lege, illius usu ex charitatis præscripto, mihi ipse interdicam. *Si escâ scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in eternum.* An privilegio aliquo gaudetis, Auditores, quo non gauderet Paulus? an non eadem astringimini charitatis lege? an vobis solis liberum est eam violare? si, dum suo se jure fraudat Apostolus, sibi abstinentium putat escâ quamvis licita, sed cuius esu metuit ne alii offendanrur, qua audaciâ, tam multa velut indifferentia toleratis. quorum effectus quam sint tolerandi Christiano, vestrum esto judicium, non meum. Quia audaciâ habetis rerum indifferentium loco ac numero, qua toties eorum, qui ad vos propius accedunt, integritati noxia esse cog-

no-

novistis? igitur hominis verè Christiani ea debet esse oratio. Si usus hic si mos ille receptus apud mundanos homines, & iisdem probatus, quique cupiditati meæ usque adeò sapit, offensioni est aliis, quidquid, ut illum mihi approbet, suadeat libido, quantumvis innoxius videatur, omissum illum volo, illum abominor, illum detestor, nuntium illi in omnem aeternitatem remitto. *Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in aeternum.*

Ita loqui vos convenit, ita ratiocinari, si loqui & ratiocinari vultis secundum fidei vestrae principia. Alioqui (& est alterum. ut initio dixi, illius, qui scandali est autor, infelicitatis caput) alioqui non solum peccatum quod admittis, Christiane Auditor, dum fratri scandali causam offers, sed alia etiam omnia, quæ ex eo consequentur, suum erit praestare. *Quis autem scrutari abyssum illum valeat, & ejus altitudinem emetiri?* aut, ut sacræ scripturæ verbis utar, quam abysorum multitudinem abyssus illa una post se trahit? *abyssus abyssum invogat.* *psal. 27.*

Quis earum numerum ineat? quis eas præter te cognoscat, *Deus meus, Daniel 2:1* *qui intueris abyssos.* *Quot peccatorum, exempli causâ, fons est & origo malum consilium, violentum & iniquum consilium,*

lium, viro præpotenti datum, quo is inducitur ad odium aut ambitionem exemplandam? quot mala non assert? quot clamitates non importat? quot scelerum ex illo uno formæ veluti sobolescant & in immensum propagantur? videntis, Auditores, qua estis perspicaciæ, quæ, & quot mala inde consequantur, nec dubito, quin ad ea tacitè cohorescatis, constat autem ex fide, quisquis est ejusmodi consultor, ubi primum istuc consuluit, vel eo tantum nomine, quod consuluit, omnium, quæ ex eo consilio proficiscuntur, malorum in antecessum reum esse; velit nolit participem & fidejussorem fieri; aut potius in solidum obligatum teneri ad damna omnia, quorum autor erit, qui consilio paret, & illud exequitur, sarcienda. Quàm incomprehensibilia sunt, Domine DEus, consilia tua! & quàm traditos eos esse oportet in sensum valde reprobum, qui doctrinam formidolosæ obliviscuntur!

Dicat aliquis, sibi quisque peccat non aliis, quidquid peccat. Quin & DEus ipse, quantumvis terribilis judex futurus, nobis animum reddere videtur, cum eum solùm qui peccaverit moritum pronuntiat. *Anima quæ peccaverit ipsa morietur.* Quasi dicat, unumquemque sibi peccatum. Parentum scelera liberorum pœnis

Rom. 1.

Iech. 18.

nis, nec liberorum scelera parentum pœ-
nis luenda. *Filius non portabit iniquita- ibid.*
tem patris. Cùm standum erit ad Christi
tribunal, unumquemque portaturum su-
um onus; non alienum. *Unus quisque suum Gal.*
onus portabit. Ista equidem non diffīcior;
scio totidem esse legis oracula, quæ locum
habebunt, ut par est, aliis in flagitiis, at non
in scandalo. *Quid ita?* quia scandalum non
est unius dūtūxat personæ, sed originis
quædam velut labes, quæ longè latēque ser-
pens ac manans, non proprio solūm veneno
& pravitate animam inficit, sed & eorum pa-
titer ad quos funditur ac propagatur. Ex-
cipiendus, inquam, est his legibus quisquis
scandali est autor; cùm enim & sibi & aliis
peccet, suæ juxtā atq; alienæ vitæ rationem
reddat necesse est. Et merito; nam si, ut di-
vina lex tradit, qui peccat, dignus est mor-
te; multò magis inquit Chrysostomus, qui
facit ut alii peccent; qui ad peccandum im-
pellit, qui consulit; qui docet peccatum; qui
peccandi exempla, qui adminicula suppe-
ditat & occasiones peccandi; cùm id
omne in quo possum scandalum est, multò
magis plectendum sit, & morte dignius,
quam ipsum peccatum. Verè igitur suum
quisque onus portaturus dicitur: tibi verò,
qui scandali es autor, cum proprio onere
alienum onus portandum erit; & utro-
que illo onere obrutus & oppressus, aliis,
quo-

quorum portabis iniquitatem, onere pro-
prio non levatis, nec DEO magis acceptis,
tandem succumbes.

Sed peccata illa ne mihi quidem nota-
sunt; nota sint neque, inquit Hierony-
mus, peccatum tuum, cum illorum cau-
sa sit, aliena peccata necessitate quadam
inevitabili sunt tua. Ignorasti quidem
flagitia eorum, quibus eras scandalo, sed
iis occasionem dederisti; ea ignorasti, sed
nosse debuisti; debuisti cavere; debuisti
iis occurtere; atque hoc satis erit ad po-
nas omnes peccatis illis debitas tuum in
caput attrahendas. Hinc, servente po-
nitentia studio, DEUM orabat Regum
sanctissimus, ut duo peccatorum genera,
ex quibus infinita mala consequi videban-
tur, sibi potissimum condonaret; occul-
ta videlicet & aliena. Peccata quae com-
miserauit ipse ignorans; aliena, quibus oc-
casionem dederat, licet eadem sibi ipse
non imputaret. *Delicta quis intelligit? ab
occultis meis munda me, & ab alienis parce
servo tuo.* Quis ah! Domine, quis deli-
cta sua novit omnia? quis ea nosse satagit?
cui datum hoc est, ut ea discernat digno-
scatque, ad ea, ut par est, lugenda &
expianda? *Delicta quis intelligit? Remitte
igitur, Deus optime, Remitte peccata
quae innata superbia, quae mundi tumultu-
sus, quae cupiditatum caligo, quae igno-
ran-*

rantia vēlum oculis meis subducit. *Ab
occultis munda me.* Sed simul remitte ad-
missa à proximo, quæ præstare meum est:
quorum magna pars sui: quorum flagitio-
sa vitæ meæ ratio, causæ fuit & origo ve-
nenata, peccata admisæ à proximo à te o-
lim exprobranda, & quæ conjuncta cum
meis, oneri, quod crescit in dies: cumiu-
lum addent brevi non ferendum. Re-
mitte illa, Domine, & hoc tribue, ut
accuratâ severaque pœnitentiâ severam,
quam de illis feres, sententiam antevera-
tam. *Et ab alienis parce servos tuis.* Sancta
prorsus & ab ipso Deo hausta precatio, cù-
jus meo quidem judicio, non minus utilis
esset usus, eorum plerisque, apud quos
verba facio, quām Regio vati. Precatio
mundanæ fœminæ, quotidiē atque ex a-
mōno usurpatā. Mundanam porro fœ-
minam cum dico, non eam intelligo,
quæ disciplina, quæ pudoris, quæ Relia-
gionis, aut expers, aut oblita, totaś li-
bidini habenas remittit. Fœminam dico,
quæ speciosa quadam integritatis & vir-
tutis larvā, qua mundo imponitur, con-
tentā, longè abest ut vim sibi facere in re
ullā, & arctam salutis semitam ingredi
studeat. Fœminam dico, quæ summē
casta habeti cùm velit, nullā non arte,
dum formæ gratiam accersit, dum ascitâ
elegantiâ spectantium oculos eblanditur,
haud

haud satis castos à se demittit. Fœminam
 dico, quæ quamvis perditè non amet
 quemquam, sèpè tamen nihilo secius est
 culpanda, quām quæ perditè amant; quæ
 severioris censuræ secura, & innatæ fœ-
 mineo sexui fragilitatis expers, cuius
 gloriolæ tuendæ tam studiosa videri vult,
 DEO tamen ob peccata quibus materiam
 suppeditat, non minus est odiosa. Pre-
 catio, quæ vitæ in eâ melioris prolusio
 quædam fuerit & felix initium, si quoti-
 diè Davidicum illud usurpet. *Ab alienis
 parce.* Remitte, Domine, dicta, quæ
 prava cupiditate cæcante, non in meis,
 sed in alienis numerabam, & quorum
 pondus ingens jam sentio. Remitte cu-
 piditates omnes desideria illa omnia, te-
 neros illos affectus, quos nimium quæsi-
 tus corporis cultus, quos loquitela mollior,
 quos blanda animorum conciliatiæ comi-
 tas affabilitasque sermonis excitavit in a-
 liis, quamvis non sine modestiâ, quæ ex
 gravitate quadam profanâ potius, quām
 ex christiana severitate proficiscebatur.
Ab alienis parce. Sed ut condones, Do-
 mine, an mihi metipsa debo condonare?
 scquem poenitentia modum figere me de-
 cet, quæ non pro me unâ, sed pro tot
 mortalibus, qui me autore peccaverunt, &
 in suis hærent flagitiis, poenæ dependen-
 das habeam? *delicta quis intelligit?* *Ab
 occul-*

occultis meis munda me & ab alienis parce
servo tuo.

Non est vobis, inuidanæ sœminæ, valde familiaris is sermo, sed qui habet in manu suâ hominum corda DEUS, potest, cum lubet, lætam & fertilem facere Verbi sui sementem. Non me fugit vi-
tiorum autores id genus, quam difficilli-
mè resipiscere; *Sed non est abbreviata ma-* Jerem. 29.
nus Domini. Ubi aspirat aura cœlestis, quid non sperandum? quæ potestas terrena obliuetetur? quæ tanta mundi perversitas divinis consiliis obsistat? erunt in iis apud quos verba facio, qui isthæc respuant auribus & aspernentur, qui in flagitiis suis persistant obstinatè. Erunt Christiani imbelles, qui, quamquam per-
suasi, ignaviæ præpediente, alienæ of-
fensionis ac scandali causas non amputa-
bunt. Sed inter imbelles & obstinatos il-
los habet DEus quos segreget infœlici re-
proborum turbâ; & comspicit sorte dum loquor, ex iis quempiam, qui cœlesti semente solo feraci acceptâ constitutum jam habet amovere à se, ab instituto vitæ, ab omni corporis habitu, à voluptatibus, à colloquiis, ab usitatis actionibus, quid-
quid Religionis Christianæ sanctitati offere, quidquid alios offendere ullo modo potest. Si vel unum ex iis Christo lucri-
faciam, quantâ id ponam in felicitatis

par

parte? ut ut est, habetis in his quæ dixi Evangelicam doctrinam, quam ignorare Christiano sit nefas. Unum siquidem continet ex illis fidei; quam profitemur, capitibus magis expressis. *Quisquis scandali est autor, animas eorum perimit quibus est scandalo: quisquis scandali autor est, eorum noxas debet & peccata omnia praestare, quibus scandalo fuit.* At, si scandalum spectatum ex ictu, tale ac tantum malum est, quid diceendum de scandalo quod præbet is, quem faciem alius præferre oportebat ad virtutem. *In felix qui scandalis autor est; bis infelix, qui scandali est autor; cum peculiaris quædam ratio jubet: bono aliis cum esse exemplo.*

PARS. II.

Rom. 14.

Nemo homo est, qui ex communione charitatis lege, proximo suo virtutis exemplum non debeat; & cum Paulus dogma illud insigne regulæ loco Romanis esse vult; *Unusquisque proximo suo placeat in bonum ad edificationem;* loqui ipsum constat generatim, sine ulla conditionis ordinis; aut personatum exceptione. Fattendum tamen est, vitæ quædam esse ea super te munia & officia singularia; ac pro diversa humanæ sortis conditione, & societatis coniunctione, sub qua spectari homines possunt, alios alius hac lege ar-

etius

titis obligatos teneri. Sic pater, quia pater est, liberis debet suis præire exemplo. Sic herus, & quisquis in alios imperium habet, actionum omnium, morumque ad Evangelicæ legis normam conformatio[n]e, sibi subjectos ad DEI observandum pelliciat oportet. Sic Sacerdotes, eosque omnes qui sacris altaribus sunt addicti, vitæ sanctimoniâ gregi suo specimen esse decet & formam virtutis quam is semper intueatur. *Forma facti gregis ex animo.* Sic, ex Apostoli Pauli doctrinâ, qui singularem pietatem profitentur, dum bonis operibus insistunt, sicutum omnem & simulationem exuant necesse est, immo ita vivant ut ab omni, si fieri potest, culpæ reprehensione plurimum absint, ad linguam impijs occludendam, aut ut eos pertrahant ad DEI famulatum; certè ne pravo suo exemplo à rectâ eos avertant salutis semitâ. *Sinceri & sine offensâ.* Sic fortes in fide, hoc est, Catholicos, maiore cautione & vigilantiâ esse oportet inter fratres aut adhuc sejunctos ab Ecclesiâ, aut ei recens adjunctos; quæ omnia firmissimis & maximè inconcusulis fidei principijs sintuntur.

Igitur si contra illa, quæ dixi, officia, unde vittatum exempla profici si debuerant, inde offensio & scandalum existat, aut, ut apertius loquar, si, qui peculia-

R. P. Bourd. Adv. H. ris

t. Pet. 5.

Phil. 1.

ris cujusdam rationis momento , facem a-
lijs præferte debet ad virtutem , eosdem;
oblato offendiculo : retardat in viâ , is
enim verò Christi anarhemati cumulum ad-
dit. Tunc , Auditores Christiani , tunc
exclamandum , tunc ingeminandum , *Vñ*
autem homini illi. Quid ita ? quoniam
gravius est , ut ait Chrysostomus , hoc
scandali genus , & in animas dira mali
contagio promptius altiusque descendit.
Quoniam illud cavere multò difficultius est:
quoniam impij majores ex eo animos &
vires sumunt , & ad omnem licentiam
homines projecti , jus sibi magis speciosum
non possessionis solum fingunt , sed etiam
præscriptionis. Ad hæc mentes vestras
adjicite , quæso , nec probationem aliam
expectate , quam simplicem , sed vivi-
dam ac vehementem eorum expositionem,
intra scandali , quod proposui , fines coer-
cendam.

Quale enim & quantum est , Christiani
Auditores , patris delictum , qui Christiani
nomen ac dignitatem dum dedecorat ,
nec se minus patris nomine præstat indig-
num , liberos ipse suos affiduo vitiorum
exemplo depravat arque corrumpit ? illius
erat ut patris , teneras mentes fingere ad
pietatem , Christianæque Religionis exer-
citij assuefacere: contrâ tamen parum Re-
ligiosis sermonibus imprudenti , ut mini-
mum

mùm dicam , in mysteria nostra dicacitate , rerum sacrarum fastidio , ultra prohibendis iis omnibus operibus , quæ pietatis nomine censentur , vitâ denique omnino paganâ , licentiam ipsis suam & impietatis virus instillat. Illius erat , ut patris , naturæ ferocientis emendare vitia , jūvenilésque cupiditatum impetus mature frænare ; & ipse eas , exempli sui auctoritate , confirmat atque corroborat , dum magis pudendis , ætate tam proiectâ , magisque insanis animi moribus abripi se finit. Illius erat , componere eorum mores , & ipse dum in flagitia sese ingurgitat , quæ , nec sunt occulta illis , nec valdè laborat occultare ? id suscepisse videtur , ut eos in fædissimam pertrahat atque immergit voluptatum omnium sentinam. In quot parentes , & fortasse ex iis qui hîc adsunt , istuc convenit quod dico. Non satis est esse impium ; pravâ liberiorum educatione , perpetua quædam series instituitur & impiorum hominum successio. Crederes potestatem quibusdam datam in liberos , ut efficacius ac certius sempiterno eorum exitio allaborent ; ut vitia sua in eos transmittant ; ut ambitionem suam inspirent ; ut cogant unâ cum nutricis lacte acerbissimum simultatum suarum fel sugere ; ut faciant injustitiæ suæ participes , malè partas opes illis re-

H 2

lin-

linquendo. Non satius fuit, inquit Chryostomus, ipsos in cunis, elisis fau-
cibus; præfocare? si eas gentes execra-
mur, quæ immani ac barbarâ superstitione,
liberorum sanguine; idolorum suo-
ruin aras ac templa funestabant, quo eos
loco apud nos & numero esse oportet, qui
in veri Numinis contemptum, cui filios
suos baptismatis lavacro sciunt esse addi-
ctos & consecratos, seculi dæmonio, cu-
jus imperio & ipsi tenentur; illos devo-
vent mancipantque. Non minore in no-
xâ est materfamilias, quæ, cùm, ex offi-
cio, natas suas ad DEI famulatum insti-
tuere debeat, & spiritali Christi coniunctio
dignas reddere; eâ est cæcitate, aut
potius crudelitate, (ab sit verbo invidia)
ut illas satanæ addicat & mundanæ con-
scret vanitati; quæ ut habiles aptasque es-
ficiat ad profanam mundi disciplinam ca-
pessendam, docet pariter quâ sit iter ad
inferos, & exemplis confutat suis qua-
cunque de virtutis studio tam disertè di-
sputare solet; nam & cum scandalo quod
præbet, etiam admonitiones sociare fas
sibi putat. Quantumvis soluta fit vitæ ra-
tio, quantumvis suspectum sit, aut etiam
apertum, quod habet libidinis commer-
cium, dat natæ nihilominus, pro mater-
no jure, virtutis, modestiæ, pudorisque
documenta. Vult docilem & obsequen-
tem,

zem, dum, effractis repagulis, excusso-
que jugo, extra sanctissimas Evangelii le-
ges ipsa liberè vagatur. Verum in eo ip-
so situm est scandalī genus quod hīc im-
pugno. Quam enim vim habeat zelus il-
le, tametsi maternus, qui exemplo non
nītitur, imo qui exemplo ipso tollitur?
quam vim habeant præcepta & admoni-
tiones matrisfamilias, cuius fama aut
perdita est, aut dubia, quam, inquam,
habent apud natam, quæ columbæ du-
dum exuit simplicitatem, & saepius at-
tentiusque res spectando, facta est tam oc-
culta fortassis, tamque perspicax quam
serpens ipse.

Cujus criminis reum esse dixero herum,
aut patremfamilias, qui muneris, qui
sui oblitus, aut datā potestate abutens, in-
verso ordine à DEO præstituto, sit eorum
corruptor, quorum dux & servator esse
debuerat? putabat Apostolus se modum
servare, & servabat re ipsa cùm diceret,
qui suorum maximè domesticorum curam
non habet, fidem negasse, & esse infideli
deteriorem. Breve verbum, sed quod ma-
gnam vim haber, & quo attentius à vobis
perpenso, uberiorem utique fructum eden-
dum in animis vestris sperem, quam ex
cujusvis concionis meditatione. *Si quis*
suorum maximè domesticorum curam non ^{1. Tim. 5.} *habet, fidem negavit, & est infideli*
deterior.

H 3

Sed

Sed si Paulus de heris ita loquebatur, qui parum vigiles sunt atque solliciti, quid de illis diceret; qui pessimo suis sunt exemplo; si defectionis habuit & apostasiæ cùjusdam loco simplicem negligentiam, aut oblivionem herilis officii, quo eum notaret nomine, qui non modò domesticorum saluti, quam DEO præstare debet, non invigilat, verum etiam, dum eorum pervertit mores, æternæ ipsorum damnationis præcipuus ac primarius est autor. Hoc ipsum tamen est, quod videmus, quotidie, nec sine maximo doloris sensu videamus. Necesse est enim, homo profane, qui me audis (*supportate me, Auditores, amulor enim vos DEI amulatione*, qui me urgunt, & profari jubet quod sentio.) Necesse est ut famulus ille, qui se tibi adjunxit, & æternos inferorum ignes nihil pensi habet, si modò tibi sit acceptus, & miserabilis fortunæ gradum assequatur, necesse est, inquam, ut & administer & particeps sit iniquitatis tuæ, cùm eo in eis uteris, quæ Christianis auribus, & hujus loci sanctitati debitus honos cum omni suâ fœditate & indignitate significare me prohibet. Scandalum abominandum! scandalum, propter quod meritò centies ingeminem, *Væ homini illi!* *Væ viro illi principi!* *Væ hero illi!* necesse est fœmina Christiana, si tamen, ut nunc sunt tui

mo-

2. Cor. 11.

Matth. 18.

qui
de
m-
ru-
ut
ta-
um
on
er-
o-
oc
ti-
le-
e,
s,
ne
e-
n-
nsi
ni-
e-
&
eis
us
uâ
o-
n-
illi
na
rui
09

mores, adhuc Christiana videri vis, necesse est, ut puella illa, quæ tibi famulatur, puella nulli vitio astinus, famâ integrâ & illibatâ cùm se tibi primum addixit, addiscat ex te quod nunquam non ignorare debeat. Necesse est ut communices cum eâ furtivos tuos amores; sit eorum particeps vel invita, cùm ab ipsâ officia exigis, in quibus officium est nefas. Cùm tibi illam commisit DEUS, tuæque mandavit fidei, pudicitiam illius voluit tute-læ tuæ commendatam, & eam amittit apud te. Domus tua schola illi sapientiæ & pudoris sacrarum esse debuit, & doceatur pudorem ibi omnem ponere. Indole erat bonâ & faetâ ad virtutem, &, flagitiorum, quæ illi tecum est, fatali societate, egregia illa indoles statim deflorescit; præclara illa virtutis semina statim suffocantur. Quid es olim supremo responsura judici, cùm illam tibi ostendet peccatis tuis coopertam? cùm illam aspicias in inferis pœnarum tuarum consortem? ne vos offendat, Auditores, hæc sermonis vehementia; nunquam fortasse magis illi locus fuit. Sed, ne fusius persequar illud scandali genus, quo fiunt famuli vestri flagitiorum vestrorum participes, cuius est apud eos ponderis vel unum heri, etiam incogitantis, etiam nolentis, exemplum. Nam, si in eâ estis opinione ut

H 4

late-

latere eos existimetis flagitia vestra, erratis, Auditores, & erratis vehementer. Istuc nec fit, nec fieri potest. Quot famululos, tot vitæ testes habetis, nec testes tantum, sed & censores totidem, qui curiosis oculis cuncta perspiciunt, & de vobis cum pronuntiant inter se, nunquam errant.

Cujus criminis reos esse dicam illos DEI ministros, qui sacratissimo sacerdotij charactare insigniti, illum contaminant planè seculari atque profanâ, non dicam impurâ ac licentiore vitâ, cuius turpitudo in sacrum ipsorum statum redundat & sacerdotale munus. Oportebat eos, jubente Christo, *sal esse terra*; & per eos ipsos, inquit Gregorius magnus, *terra corrumpitur*. Oportebat eos *lucem esse mundi*, & eò duntaxat lucere videntur, ut magis appareant maculæ, quas in ijs nemo non deprehendit, quas pro ijs nemo non erubescit. Oportebat eos esse urbem illam positam in edito monte, ut sunt reipsâ, & in sublimi tantum positos credas, ut altius appareant quædam vitiorum portenta, ad quorum conspectum populi stupent, turbantur, cohorescunt, ipsorumque autoribus æternum dedecus & ignominiam inurunt. Tot malis concitatus olim DEUS apud unum & Prophetis sacerdotes ijs verbis increpat,

quæ

Math. 3.

Ibid.

Ibid.

quæ ego ipsis accommodare non ausim
hoc loco, nisi illius exemplo, imò &
iusti, ad quem unum pertinet tam ve-
hementer illos tamque acriter reprehen-
dere. Sed quoniam ad me etiam ut sa-
cerdotem attinet ista criminatio, aliósque
dum admoneo, simul admoneo me ip-
sum his Malachiæ verbis non dubitabo
DEum loquentem inducere. *Et nunc ad* Malach. 2,
vos mandatum hoc, ô Sacerdotes. Nunc
igitur, Sacerdotes inquit DEUS, & qui
altaribus meis ministratis, audite me
dum loquor, & in vos metipsi judices
sedete. Præfeceram vos Ecclesiæ meæ,
ut illi in omnibus meorum sanctimoniam
præiretis; constitueram vos gregis Pa-
stores. *Ut labia vestra custodiant scientiam,* Ibid.
actiones vestrae omnes, veræ pietatis nor-
ma cunctis esse debuerant; sanctissimo-
rum tamen munera, quæ vobis impo-
sueram, oblii, declinasti à recto tramite,
quem alijs monstrabatis, & pro officiis
ratione, monstrare vos oportebat. Spon-
te deerrasti, & deerrando alios multos
vobiscum in errorem abduxisti. *Vos an-*
tem recessisti de via, & scandalizasti plu-
rimos in lege. Hinc quot mala conse-
uta sunt? hoc ipsum est utique, Auditio-
res Christiani, quod multò minus cogita-
te aut exponere hoc loco audeam, ni &
à DEO etiam ipso ibidem subjungatur;

Prop-

Ibid.

Propter quod dedi vos contemptibiles omnibus populis. Ac si dicat, quapropter quamvis pastores animarum, quamvis Sacrosancti Altaris ministri, turpi populorum omnium contemptu, me permittente laboratis. Vita vestra, aut publica potius vitæ vestræ decoræ vos addixerunt in eorum despctum, ut non sit in ijs quisquam, qui acrem passim in vos censuram non exerceat.

Matth. 5.

Annon ita agi videmus, cum illis DEI ministris, qui miseram illam salis Evangelici sortem experiuntur. Quid enim sale fit; inquit Christus, cum semel est corruptum? hominum videlicet pedibus proculcatur. *Quod si sal evanuerit, ad nihilum valet ultra, nisi ut conculcetur ab hominibus.* Et verò, justa DEI animadversione, qui non vult, illam Evangelij metaphoram frustra esse, permittitque Malachiæ Prophetiam aperte impleri, quid contemptius Sacerdote qui male audit? longè absum ab eo, Auditores, ut contemptum illum vestrum, dum ita loquor, probare velim, & rata habere quæ inde colligere soletis. Dum Sacerdotum vitia insector & exagito, id specie unum, ut contra illa vos muniam, non ut pudorem fontibus imponam: Id specie, ut amoliar à vobis contagionis periculum. Id specie, ut vitia illa non sint vobis incitamenta ad peccandum: ut vos non conturbent: ut ipsum

ipsum fidei vestræ fundamentum non concutiant ; ut ex iis impietas vires & audaciam non sumat. Scio enim quantum quotidie in his triumphet ; scio quos aculeos in animis vestris relinquat probrosa Sacerdotum vita. Scio quantum momentum habeat ad pectus vestrum obfirmandum, & prava eorum exempla , aut potius quæ ex eorum moribus & exemplis magis pravè colligitis , maximo esse ad salutem vestram impedimento.

Sed ut gravissimum hoc concionis vestræ caput in eo definat , quod colligi potest ex evangelicis verbis ad mores nostros informandos ; vñ vobis , si non jam ipsa Christi persona , sed Christus in ministris suis vobis scandalo est , in ministris , inquam , suis , sacro ministerio quantumlibet indignis ; illo si quidem etiam sensu verum est , beatum fore , qui in ipso non offenderit. *Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me.* Vñ vobis si scandalo illo vos abripi finitis , & , si quantumvis contagiosum malum illud sit , ab eis malignitate & contagio tutos vos praestare non valetis. *Quid ita ? quoniam Christus , qui & prævidit omnia , & prævidit omnibus sapientissimè , ad illud impugnandum & vincendum remedia vobis suppeditavit , quæ , si non adhibueritis , inexcusabiles vos esse ostendent.*

Ac

Ac primum monuit, hoc scandali genu^s futurum aliquando, ne vobis illud mirum accideret. Rursum ipse præscripsit quid factio sit opus, si contigerit ministros illos suos, dum *super Cathedram sedent Moysi*, non prætere yobis exemplo. Docuit, sequenda purioris præcepta doctrinæ quam tradunt, sed vitandam, si qua sit morum corruptelam. Ex ipsorum doctrinâ, non ex vitâ quam ducunt, vos judicandos; audiendos, non immitandos eos esse. Obtemperandum ipsis, at impressis ab iis vestigiis non insistendum. Ceterum cum DEI sint ministri, legitimaque & à se acceptâ potestate utantur, vobis fas non esse illos quantumvis vitiosos contemnere; quoniam vester ille contemptus in eum ipsum redundet necesse est, à quo sunt missi. *Qui vos spernit me spernit.*

Quid de his nunc dicam quos appellavi *fortes in fide*, quia & natî & educati sunt in Ecclesiæ sinu? suntne ulla in eo excusatione digni, quod cum tot sanctis operariis adjutores eos esse oporteat, ad reducendos in viam densis errorum tenebris adhuc immersos fratres nostros, aut ad confirmandos illos. qui etiam post abjuratam hæresim & redditum ad Christi caulas, nutant in fide, id contrâ tantum moliri videntur, ut exemplis

Matth. 23.

Luc. 14.

lis eos suis à nobis magis alienent, aut in easdem errorum tenebras revolant. Si enim planè atque ex animo errores suos non abdicarunt innuméri ex illis, quos aut misera nascendi conditio deduxerat à Catholicā communione, aut sunt recens ad eam revocati; exemplis id nostris, fateamur enim necesse est non sine pudore, exemplis id nostris, depravatisque moribus tribuendum. Si tam ægrè tedeunt ad nos, aut permanent nobiscum, in causa est nostrum illud vitæ mollioris studium; vitia illa nostra, impictas illa nostra, in eo ipso quem profitemur veri, Numinis cultu. Si nos haberent tamen sinceros ferventesque Catholicos quam officii nominisque nostri ratio postulat, brevi fierent similes nobis. Nihil magis valet ad eos in præjudicatis opinionibus suis firmandos, quam secundum illud ex actionibus & fide nostrâ, quod animadvertisunt, conflatum in nobis monstrum. Quæ mens, qui sensus esse potest, cum nos divinæ rei tam irreverenter interesse conspicantur. Nonne hoc unum satis est ad eos ab hujus sacri mysterii fide, ad quam fortasse jam sponte propendent, avertendos? hoc unum (ita enim loquuntur) non facit ut dubitent, an nos ipsi satis persuasum habeamus, Christi corpus latere re ipsa Eucharisticis typis obductum; &, an

an non satius fuerit eos istuc non credere omnino, quām in tantæ profanatio-
nis crimen incurrere? quantovis tandem nos videant zelo succensos, ad extirpan-
das omnes schismatis fibras, vix possunt sibi in animum inducere, verè nos atque
ex animo credere, DEUM in Venerabili Sacramento præsentem adesse, quandiu
oculis ipsi usurpant, quæ in templis no-
stris in ipsoque adeò sacri Altaris conspectu
tam irreverenter committuntur. Inde er-
runt contra nos argumenta eo majoris
apud ipsos ponderis, quò sunt illa omnibus
magis aperta. Nostrum est igitur effi-
cere, ut hoc scandalum evanescat, & cum
eo, quæ malignè, si vultis sed verè fortasse
nobis hæresis semper objecit, alia multa.
Hac felici tandem arte perfectum reddemus
opus DEI. Hæ illa suavissima vis est,
quam afferre Evangelium sinit, ut ba-
lantes oves cogantur, si fas est ita loqui,
redite quamprimum in viam. Habeant
modò exempla nostra, nihil verbis opus
admodum erit; eos brevi Catholicos
habebimus. Reipsa ostendamus planè,
consentire fidem nostram cum factis: no-
bis utique non resistent Fidei Christia-
næ mores nostri; augustissimo Religio-
nis nostræ sacrificio, modestia pietasque
nostra honori sit & ornamento: ad id
invitamur vel hac unâ ratione quam af-
fers

fert Regius psaltes : *Ne quando dicant gentes : ubi est DEUS eorum ?* Me gentes sciscitentur ; certè ne sciscitari liceat, quo tandem sit loco Christianorum DEUS. Et, si verè ibi adest, ubi præsentem adesse credunt, cur debitam illi reverentiam ac cultum ibidem non præstent ; imò cur in honestent ; cur illi insultent : cur verendam ipsius majestatem ibi quotidiè violare non reformatent.

Psal. 115.

Quid dicam de illis, qui, dum pietati, & bonis operibus infistunt, vitia quædam in ea irrepere patiuntur, quæ cùm impij deprehendunt, ansam arripiunt ex illis & obtructandi pietatem ipsam, & liberius peccandi. Sic sunt enimvero homines mundani, quantavis & ipsi laborent impietate, omni prorsus vitiorum labe carevolunt DEI famulos. Volunt eorum mores censuræ inaccesos, nihilque inesse in totâ agendi ratione per quod à sanctiori vitae instituto vel latum unguem deflestant. In eo mundi expectationi si non respondent, si planè non abhorrent ab aliorum moribus ; si eorum pietas non est immunis humanis quotidianisque noxis ; si jungunt pietati cupiditatum intemperantiam ; si subtiliorem offendarum vindictam ; si sacri ardoris nomine privatæ utilitatis studium ; si arcana ambitionis mentis consilia ; si naturæ vividioris impetus ;

si

si linguae prurientis impotentiam ; si ostendat se quis , pietati deditus , paulo acriorem honoris defensorem ; si lividum , si attentum ad rem , si injustum , si bilinguem & malae fidei virum , quos tunc triumphos impietas non agit ? quod sibi jus non arrogat ? non me fugit velanos illos mundi amatores , dum pietatem vellent , plerumque facere injuriam imme- renti ; atque ob idipsum , arguit Chrysostomus , qui DEO servire student *in Spiritu & veritate* , debent accuratius multo sua obire munia , majore studio noxas caver levissimas , quod , quemadmodum ait Apostolus ; ipsorum est , ora obturare impiorum , *ut inimici nostri nihil habeant dicere de nobis : ut non blasphemetur nomen Domini : ipsiusque cultus non evilescat ; ut Religioni Christianae , aut in Christiana Religione , sua DEO gloria tribuatur. Ut is qui ex adverso est vereatur , nihil habens malum dicere de nobis.*

Tit. 2.

Ibid.

Psal. 140.

Sed jam finis sit , Auditores ; atque ut fructum omnem concionis hujus paucis colligam ; caveamus diligenter , ne in ulla- lis aliorum vitijs offendamus ; sed multo magis ne in ulla- lis vitijs nostris alij vicissim offendant. Hæc psalmographi verba cre- brò usurpemus : *Custodi me a scandali operantium iniquitatem. Defendas me , quæso Domine , ab ijs hominibus qui offendö-*

nis

his causas alijs inferunt atque scandali ab ijs qui palam & aperte improbi, nequitiam prouidentiū ac praeferunt. Sed & danda nobis opera est, Christiani Auditores, ne ipsi etiam in eorundem simus numero. Si proximus causas nobis affert peccandi, non oculo, non dextera, quae nos scandalizat, parcendum, ex Christi præscripto; illum eruamus, hanc abscondamus. Quanta nobis cumque sit vis adhibenda, secedamus, & secernamus nos potius ab ijs qui nobis charissimi sunt, quam ut salutem nostram in discrimen adducamus. Nec minore studio cavendum nobis est ne proximum inducamus latam in viam: quoniam nobiscum si pereat, dupli culpa tenebimur; duplo maior in caput nostrum pœnam accersemus. Ad vos potissimum quos DEUS populo secrevit, quos evexit ad primos Regni gradus, ad vos, inquam, potissimum pertinet ista Christi doctrina. Vobis illam, quæso vos, aptate, & mementote, quod altius estis supra cæteros mortales electi, eò graviorem vobis legem impositam esse, alios non offendendi, ne exemplum vestrum infirmos fratres eundem in casum ac tuinam præcipites trahat. Quis enim illi obſistat, & ubi reperias eam animi magnitudine, ut tam rapido torrenti firmiter obluctetur? memoriæ tenete monitum il-

R. P. Bourd. Adv.

I

lud

Matth. 5.

lud Servatoris Christi : *Sic luceat lux vestrā coram hominib⁹, ut videant opera vestrā bona.* Ac si dicat ; facite ut opera vestrā digna sint q̄tia speCtentur ; ut homines vestrō exemplo permoti , signatis vēstigij⁹ ingredi dum suescunt , felici quādam necessitate , à peccato declinent , longēque feliciore necessitate nitantur ad virtutem. Nunquam vobis excidat , vestrū esse , scandala quæ passim inter homines vigent , prohibere. In hoc electos esse vos à DÉO , & in altum profectos. Ah ! utinam , Domine , utinam hoc in loco , in hac domo Regiæ , possim id ipsum , quod Angelorum erit in die judicij , præstate. Mandabis inter alia ut colligant in unum & amoveant à Regno tuo scandalorum autores omnes ; *Et mittet Angelos suos , & colligent de Regno ejus omnia scandala.* Utinam mihi per te liceat ministros illos tuos offici⁹ prævertere ! utinam detur jam nunc exequi mandatum illud tuum ! utinam jam nunc ad Ecclesiam tot scandalis levandam , fas mihi sit , omnes scandalorum autores extermicare , non quidem ut Angeli DEI vindices , eos tuo nomine reprobando , sed , ut Evangelicum præconem decet , ab vitiorum contagione ad sanctiorem vitam revocando ! per vos tantum stabit , Auditores , quin meis optatis votisque res ipsa respondeat. *Vestrā hīc u-*

Matth. 14.

filitas, & utilitas agitur maxima; vestra
si quidem agitur salus, & æterna illa felici-
tas, quam vobis ex animo precor.

Amen.

IN
DOMINICA
TERTIA
ADVENTUS
CONCIO.

De falsa Conscientia

Dixerunt ergo ei: quis es? tu es
sponsus demus his qui miserunt nos.
Quid dicis de te ipso? ait: ego vox
clamantis in deserto: dirigite viam De-
mini. *Ioan. 1.*

REX CHRISTIANISSIME,

NON minima videri debet Joa-
nis commendatio, quod, ut
Christo, cuius adventum
nuntiabat, vias in hominum
animis explanaret, fuerit a DEO potissi-
mum